



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. balandžio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – Direktyva 2004/38/EB – Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – 3 straipsnis – Teisę turintys asmenys – 2 straipsnio 2 punkto d papunktis – Šeimos narys – Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis – Sąlygos „[būti] išlaikoma[m]“ vertinimas – Materialinei priklausomybei nustatyti reikšminga data – 10 straipsnis – Leidimo gyventi šalyje kortelės išdavimo sąlygos – Leidimo gyventi šalyje kortelės deklaratyvusis pobūdis – Prašymo išduoti leidimo gyventi priimančiojoje valstybėje narėje kortelę pateikimas praėjus ne vieniems metams nuo išvykimo iš kilmės šalies – Neteisėto buvimo šalyje pagal nacionalinės teisės aktus poveikis sąlygos „[būti] išlaikoma[m]“ vertinimui“

Byloje C-607/21

dėl *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija) 2021 m. rugsėjo 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. rugsėjo 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

XXX

prieš

État belge

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro pirmosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, pirmosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas T. von Danwitz, teisėjai A. Kumin (pranešėjas), M. Gavalec ir I. Ziemele,

generalinė advokatė T. Čapeta,

posėdžio sekretorė M. Siekierzyńska, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. birželio 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– XXX, atstovaujamos *avocats* S. Janssens ir P. Vanwelde,

* Proceso kalba: prancūzų.

- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, C. Pochet ir M. Van Regemorter, padedamų *avocats* E. Derriks ir K. de Haes,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos A. Edelmannová, M. Smolek ir J. Vlácil,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jespersen, V. Pasternak Jørgensen, M. Søndahl Wolff ir Y. Thyregod Kollberg,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Azéma, F. Blanc ir E. Montaguti,

susipažinęs su 2024 m. rugsėjo 19 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), 2 straipsnio 2 punkto d papunkčio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant XXX ir *État belge* (Belgijos valstybė) ginčą dėl atmesto prašymo išduoti Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortelę.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2004/38 5, 10, 13, 14, 17 ir 18 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
 - „(5) Visų Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje turėtų būti suteikiama ir jų šeimos nariams, neatsižvelgiant į pilietybę, jei ta teise naudojamosi [tam, kad ta teise būtų galima naudotis] pagal objektyvius laisvės ir orumo reikalavimus. Šioje direktyvoje „šeimos narys“ turėtų reikšti ir registruotą partnerį, jei priimančiosios valstybės narės teisė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai.
- <...>
- (10) Tačiau savo teisėmis gyventi besinaudojantys asmenys neturėtų tapti nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai per pradinį gyvenimo joje laikotarpį. Todėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė gyventi šalyje ilgesnį kaip trijų mėnesių laikotarpį turėtų būti suteikiama taikant tam tikrus reikalavimus.

<...>

- (13) Leidimo gyventi šalyje kortelės reikalavimas turėtų būti taikomas tik Sąjungos piliečių šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, jei jie pasilieka gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius.
- (14) Patvirtinantieji dokumentai, kurių kompetentingos institucijos reikalauja registracijos sertifikatui arba leidimo gyventi šalyje kortelei išduoti, turėtų būti išsamiai apibrėžti, kad būtų išvengta skirtingos administracinės praktikos ar interpretavimo, kas sudarytų [n]ereikalingą kliūtį Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių naudojimuisi gyvenimo šalyje teise.

<...>

- (17) Nuolatinio gyvenimo [šalyje] galimybė nusprendusiems ilgam laikui įsikurti priimančiojoje valstybėje narėje Sąjungos piliečiams sustiprintų Sąjungos pilietybės jausmą ir yra pagrindinis elementas skatinant socialinę sanglaudą, kas [o tai] yra vienas iš pagrindinių Sąjungos tikslų. Todėl nuolatinio gyvenimo [šalyje] teisė turėtų būti nustatyta visiems Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie pagal šią direktyvą nustatytus reikalavimus gyveno priimančiojoje valstybėje narėje ištisinį penkerių metų laikotarpį ir jiems nebuvo pritaikyta išsiuntimo iš šalies priemonė.
- (18) Siekiant, kad nuolatinio gyvenimo šalyje teisė būtų tikras integravimosi į priimančiosios valstybės narės visuomenę variklis, kartą ją suteikus, nebeturėtų būti keliami jokie reikalavimai.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

2) „šeimos narys“ – tai:

<...>

- b) partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, remiantis valstybės narės teisės aktais, jei priimančioji valstybė narė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai ir laikantis atitinkamuose priimančiosios valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;

<...>

- d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai gimimai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją [aukštutinės tiesiosios linijos gimimai];
- 3) „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo teise.“

5 Šios direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„1. „Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [atvyksta pas juos].

2. Nepažeisdama jokių laisvo judėjimo ir gyvenimo teisių, kuriuos atitinkami asmenys gali turėti savaime [Nepažeisdama jokių asmeninių laisvo judėjimo ir gyvenimo teisių], priimančioji valstybė narė, laikydamasi savo teisės aktų, palengvina galimybę įvažiuoti ir gyventi šalyje tokiems asmenims:

a) bet kokiems kitiems šeimos nariams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, nepatenkantiems į 2 straipsnio 2 dalies [2 straipsnio 2 punkte pateiktą] apibrėžimą, kurie savo išvykimo šalyje yra išlaikomi ar veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu arba dėl rimtų sveikatos priežasčių jiems būtinai reikia asmeninės Sąjungos piliečio priežiūros;

<...>“

6 Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji [pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantys asmenys] priimančiojoje valstybėje narėje[;] arba

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje[;] arba

c) – yra priimti į privačią arba valstybinę instituciją, akredituotą ar finansuojamą priimančiosios valstybės narės pagal savo įstatymų ar kitų teisės aktų praktiką, turėdami pagrindinį studijų kurso baigimo tikslą, įskaitant profesinį rengimą [pagal įstatymus arba administracinę praktiką, iš esmės siekdami baigti studijas, įskaitant profesinį mokymą] ir

– turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje ir užtikrina atitinkamą nacionalinę instituciją pateikdami deklaraciją ar kitokiu jų pasirinktu lygiaverčiu būdu, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai[;] arba

d) yra Sąjungos pilietis, kuris atitinka a, b arba c punkto reikalavimus, lydintys ar kartu vykstantys [pas jį atvykstantys] šeimos nariai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje [lydintiems Sąjungos pilietį ar pas jį atvykstantiems į priimančiąją valstybę narę], jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.“

7 Šios direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės išduoda leidimo gyventi šalyje kortelę Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, jei planuojamas gyvenimo šalyje laikotarpis yra ilgesnis kaip trys mėnesiai.

2. Paraiškos leidimo gyventi šalyje kortelei gauti pateikimo terminas turi būti ne trumpesnis kaip trys mėnesiai nuo atvykimo dienos.“

8 Tos pačios direktyvos 10 straipsnyje nustatyta:

„1. Teisė gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, patvirtinama išduodant dokumentą, vadinamą „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortele“, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo paraiškos pateikimo dienos. Prašymo suteikti leidimo gyventi šalyje kortelę sertifikatas išduodamas nedelsiant.

2. Leidimo gyventi šalyje kortelei išduoti valstybės narės reikalauja pateikti tokius dokumentus:

a) galiojantį pasą;

b) dokumentą, patvirtinantį šeimyninius santykius ar registruotą partnerystę;

c) registracijos sertifikatą arba, jei registracijos sistemos nėra, bet koki kitą Sąjungos piliečio, kurį jie lydi ar pas kurį atvyksta, gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje įrodymą;

d) 2 straipsnio 2 dalies c ir d punktuose [2 punkto c ir d papunkčiuose] nurodytais atvejais – dokumentais patvirtintą įrodymą, kad laikomasi ten [šioje nuostatoje] nustatytų reikalavimų;

<...>“

9 Direktyvos 2004/38 14 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai [turi] 7, 12 ir 13 straipsniuose numatytą teisę gyventi šalyje tol, kol jie atitinka ten [šiuose straipsniuose] nustatytus reikalavimus.

Ypatingais atvejais, kai yra pagrįstai abejojama, ar Sąjungos pilietis ar jo šeimos nariai atitinka 7, 12 ir 13 straipsniuose nustatytus reikalavimus, valstybės narės gali patikrinti, ar šių reikalavimų laikomasi. Toks tikrinimas neatliekamas sistemiškai [sistemiškai].“

10 Šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„30 ir 31 straipsniuose nustatytos procedūros taikomas analogiškai visiems sprendimams, apribojantiems Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvą judėjimą dėl kitų priežasčių nei valstybinė politika [viešojo tvarka], visuomenės saugumas ar sveikatos apsauga.“

11 Šios direktyvos 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Sąjungos piliečiai, kurie priimančiojoje valstybėje narėje legaliai gyveno ištisinį penkerių metų laikotarpį, turi nuolatinio gyvenimo joje teisę. Šiai teisei netaikomi III skyriuje numatyti reikalavimai.

2. Šio straipsnio 1 dalis taip pat taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai ir legaliai gyveno priimančiojoje valstybėje narėje su Sąjungos piliečiu ištisinį penkerių metų laikotarpį.“

Belgijos teisė

- 12 Klostantis faktinėms aplinkybės pagrindinėje byloje galiojusios redakcijos *Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (1980 m. gruodžio 15 d. Įstatymas dėl užsieniečių atvykimo į šalies teritoriją, gyvenimo ir įsikūrimo šalyje bei išsiuntimo iš jos; *Moniteur belge*, 1980 m. gruodžio 31 d., p. 14584; toliau – 1980 m. gruodžio 15 d. įstatymas) 40bis straipsnyje nustatyta:

„1. Nedarant poveikio Sąjungos teisės aktuose įtvirtintoms palankesnėms nuostatoms, kuriomis gali remtis Sąjungos piliečio šeimos nariai, taikomos toliau išdėstytos nuostatos.

2. Sąjungos piliečio šeimos nariais laikomi šie asmenys:

<...>

4° jo sutuoktinio arba partnerio, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 1° arba 2° punktus, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, kuriuos Sąjungos pilietis ir jo sutuoktinis arba partneris išlaiko ir kurie juos lydi arba pas juos atvyksta;

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 Maroko pilietė XXX yra Belgijos piliečio, gyvenančio Belgijoje su savo partnere, Nyderlandų piliete N. E. K., kuri 2005 m. vasario 11 d. Anderlechto (Belgija) civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnui deklaravo, kad gyvena kartu su XXX sūnumi, motina.
- 14 2011 m. liepos 25 d. XXX atvyko į Belgijos teritoriją, turėdama pasą su Nyderlandų valdžios institucijų išduota viza, galiojusia iki 2011 m. spalio 14 d.
- 15 2011 m. rugsėjo 21 d. ji Belgijos valdžios institucijoms pateikė prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę kaip savo sūnaus išlaikoma tiesiosios aukštutinės linijos giminaitė.
- 16 Belgijos valstybė atmetė šį prašymą, motyvuodama tuo, kad, pasikeitus Belgijos įstatymams, nebeįrašyta Belgijos pilietybę turinčių asmenų tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių teisė į šeimos susijungimą.
- 17 2015 m. birželio 26 d. XXX pateikė antrą prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, tačiau šį kartą kaip N. E. K. šeimos narė.
- 18 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad Belgijos valstybė atmetė šį prašymą, motyvuodama tuo, kad, pirma, XXX nepateikė įrodymų, jog šeimos nariai, pas kuriuos ji atvyko, turėjo pakankamai išteklų, kad galėtų ją išlaikyti, ir, antra, dokumentai, pateikti siekiant įrodyti, kad šiuo metu XXX yra priklausoma nuo šių šeimos narių, buvo per seni, kad į juos būtų galima atsižvelgti. Sprendime atmesti prašymą taip pat buvo nurodyta išvykti iš Belgijos teritorijos. Be to,

2016 m. balandžio 14 d. sprendimu *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba, Belgija), remdamasi tik pirmuoju iš šių motyvų, paliko galioti sprendimą atmesti prašymą ir įpareigojimą išvykti iš Belgijos teritorijos.

- 19 2017 m. lapkričio 9 d. XXX pateikė trečią prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, vėl remdamasi savo, kaip N. E. K. šeimos narės, statusu.
- 20 Belgijos valstybė atmetė ir šį prašymą, remdamasi, be kita ko, antruoju iš šio sprendimo 18 punkte nurodytų motyvų. Visi dokumentai, pateikti kaip XXX nepritekliaus įrodymas, išduoti 2011 m. Be to, dokumentai, pateikti kaip namų ūkio, į kurį ji atvyko, teikiamos finansinės paramos įrodymas, susiję su 2010 ir 2011 metais. Taigi visi šie dokumentai yra per seni, kad būtų galima įrodyti, jog šis namų ūkis išlaikė XXX jos kilmės šalyje dar prieš jai pateikiant šį prašymą.
- 21 2019 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) atmetė XXX skundą dėl sprendimo atmesti šį prašymą, remdamasi, be kita ko, 2007 m. sausio 9 d. Sprendime *Jia* (C-1/05, EU:C:2007:1) Teisingumo Teismo pateiktais patikslinimais dėl sąvokos „išlaikomas asmuo“. Šio nacionalinio teismo teigimu, tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis turi įrodyti, kad tuo metu, kai pateikė prašymą leisti prisijungti prie Sąjungos piliečio, buvo Sąjungos piliečio išlaikomas kilmės šalyje arba šalyje, iš kurios atvyko. Taigi tam, kad būtų galima manyti, jog šis giminaitis yra išlaikomas šeimos nario, pas kurį atvyko, nepakanka, kad šis šeimos narys turėtų pakankamai išteklių ar gyventų kartu su šiuo giminaičiu. Tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis turi įrodyti, kad prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo momentu jam buvo reikalinga šeimos nario, pas kurį jis atvyko, materialinė parama. Vis dėlto dokumentais, kuriuos XXX pateikė kaip savo nepritekliaus arba namų ūkio, į kurį atvyko, finansinės paramos įrodymą, siekiama įrodyti, kad ji 2010 ir 2011 m. buvo finansiškai priklausoma nuo namų ūkio, į kurį atvyko, o prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateiktas 2017 m. lapkričio 9 d., t. y. praėjus šešeriems arba septyneriems metams. Taigi šie dokumentai yra per seni, kad būtų galima įrodyti, jog šio prašymo pateikimo dieną XXX buvo išlaikoma namų ūkio, į kurį atvyko.
- 22 XXX pateikė skundą *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, prašydama panaikinti 2019 m. rugpjūčio 30 d. sprendimą. Grįsdama savo skundą XXX, be kita ko, teigia, kad šiame sprendime nepaisoma sąvokos „išlaikomas asmuo“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, taip pat pažeista šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnio 2 dalies d punktas.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Teisingumo Teismo pateiktas šios sąvokos išaiškinimas neleidžia nustatyti, ar ji taikoma esant tokiai situacijai, kai, pirma, asmuo, prašantis suteikti teisę gyventi šalyje, jau ne vienus metų gyveno valstybės narės, kurioje įsikūręs Sąjungos pilietis, pas kurį šis asmuo atvyko, teritorijoje ir, antra, šis asmuo nuo atvykimo į šią teritoriją jau buvo pateikęs kelis prašymus išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, bet jie nebuvo tenkinti. Šiam teismui kyla klausimas, ar, esant tokiai situacijai, nagrinėjant naują prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, reikalavimas, kad šeimos narys turi būti „išlaikomas“, turi būti vertinamas atsižvelgiant į situaciją, buvusią šio naujo prašymo pateikimo dieną, ar, priešingai, į iki tol buvusią padėtį, t. y. į situaciją kilmės šalyje, buvusią prieš minėtam asmeniui atvykstant pas Sąjungos pilietį į priimančiosios valstybės narės teritoriją.

24 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar nagrinėjant išlaikomo asmens sąvoką, kaip ji suprantama pagal [Direktyvos 2004/38] 2 straipsnio [2 punkto d papunktį], reikia atsižvelgti į pareiškėjo, jau esančio valstybėje, kurioje yra įsikūręs globėjas, padėtį?
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar reikia skirtingai vertinti pareiškėją, kuris teisėtai yra šios valstybės teritorijoje, ir tą, kuris šios valstybės teritorijoje yra neteisėtai?
3. Ar [Direktyvos 2004/38] 2 straipsnio [2 punkto d papunktį] reikia aiškinti taip: tam, kad tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis galėtų būti pripažintas išlaikomu asmeniu, todėl patenkančiu į šioje nuostatoje pateiktą „šeimos nario“ sąvokos apibrėžtį, jis gali remtis realaus materialinio priklausomumo situacija kilmės šalyje, įrodyta dokumentais, kurie, vertinant pagal prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę kaip Sąjungos piliečio šeimos nariui padavimo momentą, vis dėlto buvo išduoti prieš kelerius metus, motyvuojant tuo, kad nesutampa išvykimo iš kilmės šalies ir prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę priimančiojoje valstybėje narėje pateikimo laikas?
4. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kokiais kriterijais remiantis galima vertinti pareiškėjo materialinio priklausomumo situaciją, kai jis prašo leisti prisijungti prie Sąjungos piliečio ar jo partnerio kaip tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, nors negavo leidimo gyventi šalyje kortelės pagal prašymą, pateiktą iš karto po to, kai išvyko iš kilmės šalies?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 25 2022 m. spalio 28 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu šios bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 55 straipsnio 1 dalies b punktą, kol bus priimtas galutinis sprendimas byloje C-488/21.
- 26 2023 m. gruodžio 21 d. paskelbus Sprendimą *Chief Appeals Officer ir kt.* (C-488/21, EU:C:2023:1013), Teisingumo Teismas perdavė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui to sprendimo kopiją ir paklausė, ar, atsižvelgdamas į šį sprendimą, jis pageidauja palikti savo prejudicinius klausimus, ar juos atsiimti. 2024 m. sausio 19 d. raštu šis teismas atsakė Teisingumo Teismui, kad pageidauja palikti visus savo prejudicinius klausimus.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir trečiojo klausimų

- 27 Pirmuoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktis turi būti aiškinamas taip, kad siekdama nustatyti, ar Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis yra šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas, kompetentinga nacionalinė institucija turi atsižvelgti į šio giminaičio padėtį jo kilmės šalyje tuo metu, kai jis iš jos išvyko ir atvyko pas Sąjungos pilietį į

priimančiąją valstybę narę, prireikus remdamasi iki tos datos išduotais dokumentais, o gal ji turi atsižvelgti į šio giminaičio padėtį toje valstybėje narėje prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną, kai šias dvi datas skiria keleri metai.

- 28 Pirmiausia pažymėtina, kad, vykstant procesui Teisingumo Teisme, Vokietijos vyriausybė išreiškė abejonių dėl Direktyvos 2004/38 taikymo tuo atveju, kai trečiosios šalies pilietis, kaip antai XXX, atvyksta pas savo sūnų ir jo partnerę, kurie abu yra Sąjungos piliečiai, į valstybę narę, kurios pilietybę turi sūnus, bet ne jo partnerę.
- 29 Šiuo klausimu primintina, kad pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ji taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą nei jų pilietybės valstybę narę, ir šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba pas juos atvyksta.
- 30 Šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje numatyta, kad šioje direktyvoje šeimos nariais laikomi, be kita ko, „piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją [tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai]“.
- 31 Pagal šio 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, siejamą su Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalimi, Sąjungos piliečio, gyvenančio kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, partnerio išlaikomi tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, siekiant taikyti šioje direktyvoje užtikrinamas teises, be kita ko, jos 7 straipsnio 2 dalyje numatytą teisę gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, turi būti laikomi Sąjungos piliečio šeimos nariais, jeigu registruota partnerystė atitinka šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkto b papunktyje nurodytus kriterijus.
- 32 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida, kad 2005 m. Anderlechto civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnui pateiktas XXX sūnaus ir N. E. K. pareiškimas dėl gyvenimo kartu reiškia sudarytą Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto b papunktyje įtvirtintus reikalavimus atitinkančią partnerystę pagal Belgijos teisę.
- 33 Vadinasi, jeigu XXX, Sąjungos pilietės, gyvenančios kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietė ji yra, partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitė, gali įrodyti, kad yra išlaikoma namų ūkio, į kurią atvyksta, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, ji gali remtis šioje direktyvoje garantuojamomis teisėmis, be kita ko, teise gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, jeigu ta Sąjungos pilietė atitinka šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalies a, b arba c punktuose nustatytas sąlygas.
- 34 Taigi Direktyva 2004/38 taikytina tokiai situacijai, kokia nurodyta šio sprendimo 28 punkte.
- 35 Dėl šio sprendimo 27 punkte performuluotų pirmojo ir trečiojo klausimų ir, be kita ko, datos, kada turi būti vertinama, ar įvykdyta Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje įtvirtinta sąlyga, kad Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis būtų išlaikomas šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio, pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad priklausomumo situacija kilmės šalyje arba šalyje, iš kurios atvyko šis giminaitis, turi egzistuoti tą dieną, kai jis prašo leisti prisijungti prie šio partnerio ir šio Sąjungos piliečio (šiuo klausimu žr. 2007 m. sausio 9 d. Sprendimo *Jia*, C-1/05, EU:C:2007:1, 37 punktą ir 2014 m. sausio 16 d. Sprendimo *Reyes*, C-423/12, EU:C:2014:16, 22 ir 30 punktus).

- 36 Vis dėlto ši jurisprudencija buvo suformuota dėl situacijų, kai trečiosios šalies pilietis pateikė prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje ir atvyko į priimančiosios valstybės narės teritoriją beveik tuo pačiu metu, t. y. toks prašymas buvo pateiktas praėjus kelioms dienoms ar keliems mėnesiams po atvykimo.
- 37 Šiomis aplinkybėmis, kaip išvados 63 punkte iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, bylose, kuriose suformuota minėta jurisprudencija, daroma nuoroda į kilmės šalį grindžiama tuo, kad valdžios institucijos, sprendžiančios, ar išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, siekdamos įvertinti, ar atitinkami asmenys buvo išlaikomi Sąjungos piliečio, galėjo nagrinėti tik laikotarpį iki persikėlimo į priimančiąją valstybę narę. Taigi, atsižvelgiant į tose bylose nagrinėtas faktines aplinkybes, priklausomumo situacijos vertinimo vieta prašymų išduoti leidimą gyventi šalyje pateikimo momentu galėjo būti tik kilmės šalis, kurioje suinteresuotieji asmenys gyveno prieš atvykdami pas Sąjungos pilietį.
- 38 Vadinasi, tos pačios jurisprudencijos negalima automatiškai taikyti faktinei situacijai, kai nuo trečiosios šalies piliečio išvykimo iš kilmės šalies iki jo prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo praėjo keleri metai.
- 39 Kalbant apie tokią situaciją, pažymėtina, kad, pirma, pagal Direktyvos 2004/38 10 straipsnio 1 dalį Sąjungos piliečio šeimos narių, kurie nėra valstybės narės piliečiai, teisė gyventi šalyje patvirtinama išduodant dokumentą, vadinamą „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortele“, ir jį valstybės narės turi išduoti ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos.
- 40 Be to, šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies, kurioje išsamiai išvardyti dokumentai, kuriais siekiama įrodyti, be kita ko, „šeimos nario“, kaip jis suprantamas pagal šią direktyvą, statusą, d punkte numatyta, kad siekdamas įrodyti, kad turi tokį statusą, taigi ir gauti leidimo gyventi šalyje kortelę, trečiosios šalies pilietis turi pateikti patvirtinamuosius dokumentus, įrodančius, kad įvykdytos tos pačios direktyvos 2 straipsnio 2 punkto c ir d papunkčiuose nustatytos sąlygos, t. y. šios nuostatos d papunktyje nurodytu atveju jis turi būti Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis.
- 41 Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad Direktyvos 2004/38 10 straipsnio 1 dalyje nurodyto leidimo gyventi šalyje trečiosios valstybės piliečiui išdavimas turi būti laikomas ne teisės suteikiančiu veiksmu, bet valstybės narės veiksmu, skirtu konkrečiai tokio piliečio padėčiai pagal Sąjungos teisės nuostatas konstatuoti (2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Leidimų gyventi šalyje deklaratyvusis pobūdis reiškia, kad jais siekiama patvirtinti jau egzistuojančią suinteresuotojo asmens teisę gyventi šalyje (2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), įgytą neatsižvelgiant į tai, ar valstybės narės kompetentinga institucija išdavė tokią kortelę (šiuo klausimu žr. 1976 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Royer*, 48/75, EU:C:1976:57, 32 punktą).
- 43 Taigi per Direktyvos 2004/38 10 straipsnyje numatytą administracinę procedūrą kompetentinga nacionalinė institucija turi išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę prašytojui, trečiosios šalies piliečiui, patikrinusi, ar jis atitinka teisės gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius sąlygas pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, be kita ko, ar jis patenka į sąvoką „šeimos narys“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą.

- 44 Jeigu nagrinėdama prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę kompetentinga nacionalinė institucija nepatikrino, ar Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, atvykęs pas jį į priimančiąją valstybę narę ir pateikęs tokį prašymą tik praėjus keleriems metams, prašymo pateikimo momentu yra šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, kyla pavojus, kad pagal šios direktyvos 10 straipsnį šiam tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiui bus išduota leidimo gyventi šalyje kortelė, nors jis neatitinka šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų, kad turėtų teisę gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, taigi ir gautų tokią leidimo gyventi šalyje kortelę (šiuo klausimu žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-488/21, EU:C:2023:1013, 60 ir 62 punktus).
- 45 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pateikdamas prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę trečiosios šalies pilietis turi įrodyti, kad patenka į šią sąvoką, taigi, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, – kad yra „išlaikomas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį.
- 46 Antra, konstatuotina, kad tuo atveju, kai Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis pateikia prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalį ir 10 straipsnį praėjus keleriems metams po to, kai atvyko pas Sąjungos pilietį ir jo partnerį į priimančiąją valstybę narę, šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis turi pateikti įrodymų, kad, pirma, šio prašymo pateikimo dieną jis yra išlaikomas šio piliečio ir (arba) jo partnerio šioje valstybėje narėje ir, antra, atvykimo į šios valstybės narės teritoriją dieną jis buvo išlaikomas Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio savo kilmės šalyje.
- 47 Šiuo klausimu primintina, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, pagal Direktyvą 2004/38 teisė atvykti į valstybę narę ir joje gyventi suteikiama ne visiems trečiųjų šalių piliečiams, o tik Sąjungos piliečio, kuris pasinaudojo teise laisvai judėti ir įsikūrė kitoje nei savo pilietybės valstybėje narėje, „šeimos nariams“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punktą (2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 48 Vadinas, kaip priminta šio sprendimo 29 ir 31 punktuose, Direktyvos 2004/38, taigi, ir joje užtikrintos teisės, pirmiausia teisė atvykti į šalį, numatyta Direktyvos 2004/38 5 straipsnyje, ir teisė joje gyventi ilgiau kaip tris mėnesius, numatyta šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalyje, taikymas trečiosios šalies piliečiui, norinčiam atvykti pas Sąjungos pilietį ir jo partnerį, siejamas, be kita ko, su sąlyga, kad šis trečiosios šalies pilietis yra „šeimos narys“, kaip jis suprantamas pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punktą, o tai reiškia, kad tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai turi būti šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomi.
- 49 Jeigu kompetentingos nacionalinės institucijos atliekama su priklausomumo santykiu susijusios sąlygos kontrolė būtų apribota tiesiosios aukštutinės linijos giminaičio situacijos priimančiojoje valstybėje narėje prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną vertinimu, šiam tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiui galėtų būti išduota tokia kortelė, nors tą dieną, kai atvyko pas Sąjungos pilietį, jis neatitiko sąlygų, būtinų teisei gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius įgyti, o tai, be kita ko, prieštarautų Direktyva 2004/38 siekiamiems tikslams.
- 50 Primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Direktyva 2004/38 siekiama supaprastinti naudojimąsi pagrindine asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams, ir sustiprinti šią teisę. Šios direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, jog siekiant, kad

minėta teise būtų naudojama pagal objektyvius orumo reikalavimus, ji turėtų būti suteikiama ir šių piliečių šeimos nariams, neatsižvelgiant į pilietybę (2017 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 51 Vis dėlto minėta direktyva Sąjungos piliečio šeimos nariams, trečiosios šalies piliečiams, nesuteikiama savarankiškų teisių. Bet kokia teisė, kuri gali būti jiems suteikta pagal šią direktyvą, yra išvestinė, nes įgyjama dėl atitinkamam Sąjungos piliečiui, kai jis naudojasi judėjimo laisve, priklausančių teisių (2017 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 32 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 52 Šiomis aplinkybėmis taip pat primintina, kad Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje nurodytos sąlygos, kad tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis turi būti išlaikomas Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio, nebuvo Europos Komisijos pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (COM(2001) 257 galutinis) (OL C 279 E, 2001, p. 150). Ši sąlyga buvo įtraukta per teisėkūros procedūrą, o tai įrodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino apriboti Direktyvoje 2004/38 numatytų teisių taikymą tam tikrai tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių kategorijai, t. y. tik tiems, kurie yra Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomi.
- 53 Jeigu dėl to, kad Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikė praėjus keleriems metams po atvykimo pas šį Sąjungos pilietį į priimančiąją valstybę narę, nagrinėdama šį prašymą kompetentinga nacionalinė institucija nebeturėtų tikrinti, ar Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje nurodytas priklausomumas egzistavo šio tiesiosios aukštutinės linijos giminaičio kilmės šalyje arba šalyje, iš kurios jis atvyko, nors pagal šio sprendimo 35 punkte nurodytą jurisprudenciją toks patikrinimas būtų būtinas, jeigu šis prašymas būtų pateiktas tuo pačiu metu, kai minėtas giminaitis atvyko į šios valstybės narės teritoriją, kiltų ne tik rizika, kad padidės asmenų, kuriems gali būti suteikiama teisių pagal šią direktyvą, skaičius, ir taip būtų pažeista Sąjungos teisės aktų leidėjo valia, bet ir rizika, kad bus apeiti minėtoje direktyvoje nustatyti reikalavimai.
- 54 Vis dėlto tokios rizikos nėra, jei atitinkamas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis atvyko į priimančiosios valstybės narės teritoriją ir joje iš pradžių gyveno remdamasis savarankiška arba išvestine teise gyventi šalyje, kuri gali būti suteikta pagal kitą Sąjungos teisės nuostatą nei Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalis ar net pagal nacionalinę teisę. Taigi tokiu atveju pakanka, kad šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis pateiktų įrodymų, jog prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pagal šios direktyvos 10 straipsnį pateikimo dieną jis šioje valstybėje narėje yra išlaikomas Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio.
- 55 Trečia, primintina, kad, kiek tai susiję su įrodinėjimo būdu, leidžiančiu suinteresuotajam asmeniui įrodyti, kad jis yra „išlaikomas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies d punkte tik patikslinta, kad išduodamos leidimo gyventi šalyje kortelę valstybės narės turi paprašyti įrodymų, patvirtinančių, jog tenkinamos šio 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje nustatytos sąlygos, tarp jų sąlyga, susijusi su priklausomumo santykiu.
- 56 Nepatikslinus leistinų įrodymų, kuriais suinteresuotasis asmuo gali įrodyti, kad yra „išlaikomas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, formos, reikia daryti išvadą, kad tokie įrodymai gali būti pateikti visais tinkamais būdais (pagal analogiją žr. 2007 m. sausio 9 d. Sprendimo *Jia*, C-1/05, EU:C:2007:1, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 57 Šiuo aspektu pažymėtina, kad kilmės šalies ar šalies, iš kurios asmuo atvyko, kompetentingos valdžios institucijos išduotas, priklausomumo situacijos egzistavimą įrodantis dokumentas, jeigu jis šiuo tikslu atrodo esąs ypač tinkamas, negali būti leidimo gyventi išdavimo sąlyga, tačiau vien Sąjungos piliečio ar jo partnerio išipareigojimas išlaikyti atitinkamą šeimos narį gali nebūti laikomas įrodančiu realų jo priklausomumą (šiuo klausimu žr. 2007 m. sausio 9 d. Sprendimo *Jia*, C-1/05, EU:C:2007:1, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tuo atveju, kai prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikiamas praėjus keleriems metams po to, kai Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis atvyko pas jį į priimančiąją valstybę narę, šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, siekdamas įrodyti, kad yra „šeimos narys“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, taigi tam, kad galėtų pasinaudoti išvestine teise gyventi šalyje pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, grįsdamas šį prašymą turi galėti pateikti, be kita ko, anksčiau išduotus dokumentus, patvirtinančius, kad tą dieną, kai atvyko pas šį Sąjungos pilietį ir jo partnerį, savo kilmės šalyje buvo nuo jų priklausomas. Šių dokumentų negalima laikyti pernelyg senais.
- 59 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktis, siejamas su šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi ir 10 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad siekdamą nustatyti, ar Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis yra šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas, kompetentinga nacionalinė institucija turi atsižvelgti į šio giminaičio padėtį jo kilmės šalyje tuo metu, kai jis iš jos išvyko ir atvyko pas Sąjungos pilietį į priimančiąją valstybę narę, prireikus remdamasi iki tos datos išduotais dokumentais, ir į šio giminaičio padėtį toje valstybėje narėje prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną, kai šias dvi datas skiria keleri metai.

Dėl antrojo klausimo

- 60 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2015 m. birželio 26 d. XXX kompetentingai Belgijos institucijai pateiktas prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę buvo atmestas 2015 m. rugsėjo 28 d. Kartu su sprendimu neleisti gyventi šalyje buvo priimtas nurodymas išvykti iš Belgijos teritorijos. Kadangi šis nurodymas nebuvo įvykdytas, priėmus sprendimą neleisti gyventi šalyje, paliktą galioti 2016 m. balandžio 14 d. *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) sprendimu, XXX šioje teritorijoje gyveno neteisėtai.
- 61 Būtent atsižvelgdamas į šias aplinkybes antruoju klausimu, kuris pateiktas tuo atveju, jeigu nagrinėdama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalį ir 10 straipsnį pateiktą prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę priimančiosios valstybės narės kompetentinga nacionalinė institucija tam, kad nustatytų, ar tenkinama šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje nurodyta sąlyga, susijusi su priklausomumo santykiu, turi atsižvelgti į prašytojo situaciją šioje valstybėje narėje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar aplinkybė, kad šis prašytojas šios valstybės narės teritorijoje gyvena neteisėtai, remiantis nacionalinės teisės aktais, turi įtakos vertinant šią sąlygą.
- 62 Šiuo aspektu pažymėtina, kad pagal Direktyvą 2004/38 „šeimos nario“, kaip jis suprantamas pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkto d papunktį, statusas nesiejamas su „teisėto gyvenimo“ priimančiojoje valstybėje narėje sąlyga. Taigi šioje nuostatoje pateiktoje šeimos narių apibrėžtyje nedaroma skirtumo pagal tai, ar pagal nacionalinės teisės aktus jie jau teisėtai gyvena priimančiojoje valstybėje narėje.

- 63 Vis dėlto, kaip nurodyta šio sprendimo 48 punkte, būtent priklausomumo santykis, iš esmės nurodytas Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje, lemia šios direktyvos taikymą tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiams ir yra viena iš sąlygų, kurios turi būti įvykdytos, kad būtų galima pasinaudoti joje garantuojamomis teisėmis, be kita ko, teise gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį.
- 64 Kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį ir trečiąjį klausimus, jeigu, pirma, Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis gali įrodyti, kad tiek prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną (kai prašymas pateiktas praėjus keleriems metams nuo jo atvykimo į priimančiąją valstybę narę), tiek atvykimo į šią valstybę dieną jis yra išlaikomas šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio, ir, antra, šis Sąjungos pilietis atitinka Direktyvos 2004/38 7 straipsnyje nustatytas sąlygas, šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis turi išvestinę teisę gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, o ši teisė patvirtinama išduodant leidimo gyventi šalyje kortelę.
- 65 Darytina išvada, kad jeigu esminės tokios teisės gyventi šalyje sąlygos, nustatytos Direktyvoje 2004/38, pirmiausia sąlyga, susijusi su priklausomumo santykiu, šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytomis reikšmingomis datomis yra įvykdytos, negalima atsisakyti suteikti teisės gyventi šalyje remiantis tuo, kad pagal nacionalinės teisės aktus atitinkamas tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną neteisėtai gyvena valstybės narės, kurioje įsikūręs Sąjungos pilietis ir jo partneris, teritorijoje.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio 2 punkto d papunkčiu ir 10 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, kuris gali įrodyti, kad tiek prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną (kai prašymas pateikiamas praėjus keleriems metams nuo jo atvykimo į priimančiąją valstybę narę), tiek atvykimo į šią valstybę dieną yra išlaikomas šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio, turi išvestinę teisę, grindžiamą Sąjungos piliečio turimomis teisėmis, gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, kuri patvirtinama išduodant leidimo gyventi šalyje kortelę, jeigu tas Sąjungos pilietis atitinka šios direktyvos 7 straipsnyje nustatytas sąlygas. Negalima atsisakyti suteikti tokios teisės gyventi šalyje remiantis tuo, kad pagal nacionalinės teisės aktus šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis prašymo pateikimo dieną neteisėtai gyvena šios valstybės narės teritorijoje.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 67 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo nustatyti kriterijus, leidžiančius įvertinti Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaičio materialinį priklausomumą nuo šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio tuo atveju, kai prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikiamas praėjus keleriems metams po to, kai šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis atvyko pas šį Sąjungos pilietį į priimančiąją valstybę narę.
- 68 Šis klausimas pateiktas tuo atveju, jeigu Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktis turėtų būti aiškinamas taip, kad tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, siekdamas įrodyti, kad yra išlaikomas Sąjungos piliečio, pas kurį atvyksta, ir (arba) jo partnerio, negali remtis savo kilmės šalyje išduotais dokumentais, patvirtinančiais priklausomumo santykį, nes šie dokumentai yra pernelyg seni, kad prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną jais būtų galima pagrįsti priklausomumo santykį jo kilmės šalyje.

- 69 Iš šio sprendimo 58 ir 59 punktų matyti, kad toks tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, siekdamas įrodyti, kad yra išlaikomas Sąjungos piliečio, pas kurį atvyksta, ir (arba) jo partnerio, gali remtis tokiais dokumentais grįsdamas savo prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę.
- 70 Vadinasi, į ketvirtąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 2 straipsnio 2 punkto d papunktis, siejamas su šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi ir 10 straipsniu,

turi būti aiškinamas taip:

siekdama nustatyti, ar Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis yra šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio išlaikomas, kompetentinga nacionalinė institucija turi atsižvelgti į šio giminaičio padėtį jo kilmės šalyje tuo metu, kai jis iš jos išvyko ir atvyko pas Sąjungos pilietį į priimančiąją valstybę narę, prireikus remdamasi iki tos datos išduotais dokumentais, ir į šio giminaičio padėtį toje valstybėje narėje prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną, kai šias dvi datas skiria keleri metai.

2. Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio 2 punkto d papunkčiu ir 10 straipsniu,

turi būti aiškinama taip:

Sąjungos piliečio partnerio tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, kuris gali įrodyti, kad tiek prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pateikimo dieną (kai prašymas pateikiamas praėjus keleriems metams nuo jo atvykimo į priimančiąją valstybę narę), tiek atvykimo į šią valstybę dieną yra išlaikomas šio Sąjungos piliečio ir (arba) jo partnerio, turi išvestinę teisę, grindžiamą Sąjungos piliečio turimomis teisėmis, gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, kuri patvirtinama išduodant leidimo gyventi šalyje kortelę, jeigu tas Sąjungos pilietis atitinka šios direktyvos 7 straipsnyje nustatytas sąlygas. Negalima atsisakyti suteikti tokios teisės gyventi šalyje remiantis tuo, kad pagal nacionalinės teisės aktus šis tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis prašymo pateikimo dieną neteisėtai gyvena šios valstybės narės teritorijoje.

Parašai.